

CH₄,

ИҢИРЭХ ТЫЛЫНАН

(Очерк)

Саха сиригэр көгүд туостууну аар-саарга аатырды-
быт, сахалартын бастаагы ССРС, РСФСР, Саха АССР
сноттун үтүөлээх тренери Д. Н. Коркина билбэт,
книп туһунан истабатых, бука, Саха сиригэр суоҕа
буолуо. Оттон Дмитрий Петрович оҕо сааһыгар тү-
дүһүөчү хаалан, эрийн эгэринэн талыт оҕолор бири-
гэ төрөбүт сноттох бири балтылаахын киһи барыта
билэр буолбатах. Киһилэр буржуаз маһунуу иккис-
лээх да буолулар, тоһо даҕаны аймах-уруу дьонн-
рууан тус-туһунан диталибиттарын киһиһэр бай-
былларын хаһаи даҕаны сүтэрсибэтэхтэрэ, өрүү хар-
дарыта өйөнсөллөрө, кыах баарынан көмөлөсүһүл-
лөрө, Дмитрий Петрович аата ааттанар үрүүлээх күнү-
гэр-дьыллыгар киһи балтын Анна Петровна Коркина
туһунан дьонго-сэргэҕэ билиһиннээр снордотх бу-
луо. Бука, Бүтүрүүбүт даҕаны баара буоллар балтын
хаһаан киһиһэх тылы сөбүдүү истирэ этэ.

Чурагны удуухуйн Кытаанах нэлэлдвэгэр Килэнки бийхэдэни хоту агтуугар Баттах Алаас дүэн сүртэ Көркшннар олохторо баара. «Нынал сөршннто кол-хоз члэншннра Петр Керинкович уонна Мария Андросовна Көркшннарга Аниис пкеле оёонон 1931 сыла-даахаа ным зайна 7 хүнүгэр төрөөбүтэ. Овои нини убайыттан үс эмээ кыйыбаа бэлыс буолан, эмдэй-сэмдэй улаатан пениттэра. Оссо 1933 сылааахаа төрөөбүт Көля дүн ниннээх эгидэр да, тулаайах хаала-быт оёолөр үс агы ныалланинар, оччотоогу сөрнн, сүх-күрааи сөдүлүгэр аччыгыйдара нининт дьонун натта 6 саастаандар дьэа көргэниинэн бүтүүн хөргү-йи олобүттэро. Ама да ааснытан нинитэр, алдыархай-дааху олох нээнн барыытан кэрэһэнннр дьон күн-түүн айрайаан шыаалар. Аана Бөтүрүүбүнэ олоргон биирдаро буолан өрдөн, биллгити Ух-Алдан улуухуйн Курбу-нах нэлэлдэгити Ух-Нүөлүгэр нининт уөлүгэр нэр-дөбөн сым дүн күндү дьоннору буйбайдаан олорон

Күүрүктүр агаалары бөрт кыайымалыах-хотуулукта
мэлхөндүр бийлгү үлөнтүтэ, Кини биритданыри-
нэи үлэни сымдыан Аалаах-Үүнүтэ айанга тахсы-
ната. Ол дөйдү эрирдөөх суолуктар тарып уутуга
күһөн, өнтөн сыыстаран тынныһан мэлдэн киирөн,
уолу Дима 8-бар, кыыһа Аани 5-рэр, кыра уолу Коля
3-бар күл сириттан күрөһкөттөбүтэ. Нилдэрэ Мария
Андреевна Таба Баалыктар олорон мантыаксытынан
үлөлдүрө. Кириэһэ Петр Кирикович өлбүт сааһыгар
ыһып суордунан талаллаххэ сытар гына улаханньык мэл-
дыбыта. Очоттоһу эми-томи ырымаачык кээмгэр
кырахан үлэни үлэлип сылдиар дыахтарга көмүскөвө-
рө эрө көмүскэтип уута, харыстанара эрө хараһын
хута буосбаахтаабыта. Дээ, ол өһүн тоһо даһаны куу-
һүлэп үлэни ытаатар, кэллэ кыайар кыаһан суордан-
таллаххэ өһүнүтэ буосбута. Манньык буолбут дыахтары
уонна үө кыра боруу агааларын аратын кытта биригэ
төрөөбүт киллэ уолу Михаил Селефонтович Лазарев
көргөһүһүн Неларев Тарасович кыһы ылан көрбүт-
күрүт-көһүбүттэрэ, Мария Андреевна эрдөдөөх бу ма-
рымыттан өрүүтүбөйкө, ити сайын үө өртүн тулап-
бах хаалааран өртө өйдү олобуттан арахсаахтаабыта.

М. С. Лазарев «Багшиг эршлэлтэй нэгдэхэд сулчлалт» туурга. Бү эдэр ылаар тулгавал оёолору байдалын оёолоруу ылаа талга тутал, бип ыл ларахан ымин этэлтэ туурабылгара. Аппа Петровна ол дэ минь күн бүүүнүсэр днэра Лазаревтарга нстнл-нлн-рх тылгалрын мхлнлар.

Эдэр маллар Лазаревтар өгөдөрү анемматтарын ийин хаймаахтарай, бийэлэрэ эмнэ кыраамчык олоххо озорор дьен киинлэри аймаахтарынан биэрэргэ сүбэ-десинттарэ. Уойо ахтан айрыбатын курдук, кыра уолу Көдүнн абадата Бүөтүр Куоркун итэ ылыбыта да, 1942 сыллаахха бары дьонөн эстибиттара. Аананы Чураачы Бахсытыттан, Петр Кирисовичы кытта биэрэргэ төрөөбүт эмнэ Бүөтүр дьэн кайы кыына Татьяна Петровна уонна күтүөттэрэ Роман Иванович Баранковтар итэ ылыбиттара. Оттон улахан уол Дима Лазаревтарга хаалбыта. Алабарантар Диманы: «Айа ууһун салгыада», — дьиннэр бэйэтин аатын-суо-

лун одорчу хаалгарбыттара. Аяанын итэ ылбыт Бэршиковтар кыһы бэйэлэрин аһыларынан суруттар-
быттара. Ити эрэри Дмитрий Петрович кэли бөл-
тыгар аһаан кэлэи: «Бэйэбит даҕаны иккисэйэхпит
эрэ. Оһон төрөбүт араспаяныабын төттөрү ыла», —
диэн субулээн. Анна Петровнаны билигин кийи ба-
рыта Коркинанан эрэ биллэлэр..

Аан дөйдүүн атыахтаах уу курдуу аймаабыт, хаан-мөхсөх немецкой-фашистской талабардыаттар саадыабыт сэриилэро Саха сириг алаастарыгар этиг буолан хуһугуруобита, чабылхан буолан курбуулаабыта. Дьон кээнэ үтүөлэро, талабыт курдуу бэртэро уоттаах сэриг толоруугар аттаммыттаро, үксүлэро бастаан уот холорукка илэрэрэр өсүрүгэ суох сүһүтүт талабыттаро. Көдхөстэргэ үлэбит илин өгөсүлүкхүр, үлэни кыайбат буолбут кырдыага дьон хараабыттары. «Алдьархай аргыстаах» дьон мээһинэ элбэтиэр, сэригин мээһинэ уот кураан сатымалаабыт, кураан аргыһа тиллэр тиһэстэ аһыга уон хараабыт буолан көнүтэ, күөх сэрбэйбитин билдэтэр илэрбитэ.

[illegible]

Көбүү нэгдээн, сугааны алдэрхайа, ама, хайванг умнуулдуй? Маны бэйгэ эгнээ-хаймнан билбит эрэ киш толору өйдүүр, савалмыр суода. Анна Петровна, атын көбүүгэ сымдыбыттар олус да хараастан кэснэлээр. Бу удаһынаах сымна дыһал содуугар оюустарбыттар. Ааспыт сымга Чурапча көбүүтүн 55 сылын бэлгэтээлини бүтүн республика үрдүнэн барбыта. Хомойуох киши, билишэ улуусуутугар олорор Чурапча көбүүтүн кытмылаахтарыгтар, эрдэ кэснэтип баарын үрдүнэн, улахан суолга бөрлэлл-бөккэ, айаһыга транспортынан хааччыбамкалар, биир да киши кыһан Чурапчага барбатада. Дьаһгар, Анна Петровнааах дьоннорун-сэргэлэри көрөхөхтэрин ааспыт ахтыһаахтарын төһөлөөх баарбытара буолдуй? Суол куһағана, уматык суога биричиниэ буолбута аныгы садайааччылары кэрэгэнэт... Кырдьаг даганы, көбүү кытмылаахтара дойдударыттан тайбит обуруйдарыгаро туох да элчэтннэн улаханын туһамыттар. Анна Петровна көбүүгэ сымдыбыты туһунаа бүтүн биир изаһа хараастан олорон кэснэбитэ. Хайыат сирэйэ кыратынан уонна ытыктыыр таһаллаах бинтэ Минтерэй төрөөбүтэ 70 сылын көрсөр үөрүүлээх күннэр буолалларын, бүтүн ону туннамыт Анна Петровна кэллнннн олорун кытта билсөөбит.

Анна Бахем Тэмторун оркуулатыгар үөрөнөн 4 кылашны бүтүрбүтэ. Тулаайах кылыс итинтен ардук үөрөнөр кылага суора. Иннэ тынан, 14 сааһыттан калхонугар субай көрөөччүлүн, үтт астааччынан, эмнэ да сана төрөөбүт пырәйдери бүбөйдөжчүнэн үтүө субобастаахтык үлөлөбүтэ. Көһүүтөн кэлэн баран Минтарой сайын ахсын балтыгар Бахсыга калар. Минтарой очкоттон ыччаттары көүлүн араас оонбуулары төрийэки, уолаттар тустан хадымахтаһалары. «Кытаанах уола кытаанах буолу!»—дигэн туту-

Ин да көрөөтчүдөр бааллара. Көзүн Дэстри
вич үөрөнө сындыан балтыгар оруу сурууда.
сууларын көзигэр көлөн билсэн барара.

1956 сыллаахха Анна Петровна Курбулова
гипофизитигэр Гаврил Николаевич Ефремов
тахсан Хамыдал сайыллыка көһөн кэлбэти Илья
ыла Анна Петровна 1981 сылга пепелыра тал
дизери биэр сыл тохтообокко алынныахтала
Дмитрий Петрович бапта уулун сырытабын
дэл сайыллыка биэс төгүз тахсан сайыллыка
Д. П. Коркин тустууга тренер быһымтынан
эрэр кэмнэра этэ. Биһирэ сайыллык ыччаттар
олордохторуна Оксенов Павел Константинович
бэйэтин бөркө аманар, илти-атах ооншутар
бедөн-садап угуохтаах кийи: «Бу эн, тустан
ин, кытаанах буолуон, тустуох эрэ»,—дип
нүүттэн тардылаабыт. Дмитрий Петрович
тустумаары гимназия сайыллык дьонө бары
хайааннар талтөһө тахсааннар тустан бири
Коркин кийитин кытта тугуһуохта буолон шай
атабыттан ылан эрэ көтөгөн танаарбыт. Оксено
саан «ыт-ыт» диин көрдөнүтүтэр Дмитрий Пе
вич кийитин бырахпакка туруоран кэбисит И
Оксенов кэлин дьонго: «Дьэ, олус күүстээх
нах кийи эбит. Илти-атаба толг майы тарна
күлүк кытаанахтар этэ»,—дип саллап кэбис
күлүк кытаанахтар этэ, бэйэтэ көрөхтүн таба та

Анна Петровна, элэлт үүрэгтэй хүн дахиад чинигэр, урут үлэлт буулбт кини бичигтэй бичигтэр соёуруу үөрэнэ сырыгтаааа, кирсэн буоллар, өрүү көмөлөснүтэ. Үөһө ахтыбыт итти Анна Петровна Курбунах буоругар үлэлтэригэ мааныыксыттаан үлэ кытаанагыи билбита, хайра махталы да ылбита. Ол курдук, 1967 сыллаахха Ар. Адаанга кинилэр фермаларыттан үлэ буолан ботанын 2000 кирбиини ылбыттара. Анна Петровна 25 сыл мааныыксыттабыт кээмгэр илэйэр-хотуу мааныылаах үлэлит бичиытынан үлэлтэр түрүккөрүүлэри ситибиэн, элбөх грамоталарыи илбэл суруктарыи билэстэмэнтэ. Кини сыллаах үлэ 1968 сылга «Лучшая доярка ИАССР», «Фигура социалистического соревнования сельского хозяйства РСФСР» знактарынан нагараадалаан атыттары үлэ үлэбэ көбүлэбита. Итиннэ сэргэ 1971, 1975 й. сс. республикатаагы социалистическай күрөхтөннэ илэйбэлаахтара, IX, X патилеталар үдэрэннэ. Үөһө да сыл-хонук аастар, кини ити үлэлэбит итин түрүдүлүр дастабырыиыиаларын, суруулаа «Ветеран труда», В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 й. нааагы үбүдүөйүкү уонна 1941—1945 сс. килбани үлэлтин илнн медалларын, «Ветеран тыла» апагыи чөллээхтик хура сылдьар. Кырдыгы даганы. Анна Петровна курдук үлэлн эрэ өрө тушхут дьоннору аххыиастарыгар тобо даганы килэйэр-халайар үлэ байбатахтарыи илнн «дэнтөн итэбэс үлэлэбэ» төхүдүлүлэрэ, кырдык Анна Петровна нэлэллик Соютар бвэс төгүдэ депутатыиан тадыллыи, бөлөхтөи бвэс үлэллэр дьовуи махаллалыи туруорсон арааа мөнү өнөрүбүтэ. Кээли ферма старшайыиан, кыттарга наставянгыиан үлэлнн сылдьаи пенсияга кысыбита. Билэгин Анна Петровна Курбунах илэлтин «бочуоттаах олохтообэ».

Төбө да сааһыран озордор, тогүрүң тү
йах хаалдан биити Минтэрийн уонна байэтин иш
көрбүт-харайбыт дьону утү эрэ тылзын ахтар. А
на Петровна иттиллибит убайа Баранков бар
сын Романович эмнэ көһүү кыттылаайра. Насх
дөөсүгар озордор, балтын кытта блэс-көрс тү
Анна Петровна биитэ Дмитрий Петрович бар
бар дьонно биллэр, сахаттан биир бастааннан иш
тустууга бөдөн тренер, ытыктанар учуутал бу
тунах киз туугар уонна ийирэх тылзын ахтар
быллаахтык ахтар. Киши: «Мин даһани байы уон
бини Минтэрий Бөтүрүөбүс атын түлүн бири
эбинин дии билгин киз туугуохун кини, —
ахтара сиэрдэх.

Анна Петровна убаймын үбүлүүнүн бары бий-
донуу, Чураачы тустууктарын эбэрдалыр уяна ка-
нилэргэ дылуу-сортуну бадарар. Дмитрий Петров
торообута 70 сылын туолуута үсөкөбит, калыба
улуунугар Чураачыга уяна республикада иштин
бэлэтэмэриттэн дининик үөрөр, ик сүрөбизини
хайнык махтанар.

Уус-Алдан. Уйбаан БАХСЫЛЫРАА.

битин, Д. П. Коркин аатмын оркуулаага үрүнэр оро-
лор төрөлүүтүтэрин, оркууда бари вынучиштарын
улуус спорду санээрээччилэрин бу фонданы оору
гүтүгэр ыгырабыт.

Көмөбүтүн маанилук есепка жыйнагындагы
Фонд Д. Н. Коркина
ИНН 1430005904

расч. счет 4070381017626000000236
Сбербанк с. Чурапча
к/с—39101810200000000028

Чурапчы улуусундагы тажикстан калкынын
Алтынчы 2 кунд. 1998 с.

ЫҢҒРЫҢЫ СУРУК

Чураанчы улуубун. Саха сириг аан дөйүгэ аатыр-
дыбыт ССРС, РСФСР, САССР үтүөлүк тренера, САССР
үтүөлүк учуутала, ССРС физическэй култуурага туу-
гуна Д. Н. КОВКИН мааластык олобүт олоһор байы-
нн поруготун илгилер сүмэт-осног сулуу хаалдааран
ааста. Дмитрий Петрович итин таһаартаабыт Олим-
пийскай чемпионнара - П. Илинтин, Р. Дмитриев,
А. Иванов хайдах курдук саха поруготун уордубут-
тарай, өрө көтөхүттэрэ. Кини үлээнир чөмүгэр ал-
бэх аан дөйү. Европа, Союз, Россия, Саха сириг
чемпионнара, призёрдара итинин тахсыбытара,
Саха ыччатын итинигэ үтүөт-өлөтө туугуна да көө-

ANALYSTS:

Дмитрий Петрович Коркин аатын үйэтитингиз хас биридшибит ытык кэсинит. Иини аатынан фонд ыччар-гарбыт сайдымаларыгар, спорт чэмпирин сайдымаларыгар, Чувалчы улуусун инниикитингиз, кэсинигэр тирэх буолара саарбака суох.

Бу кишингэ улуусунг уонна республика уһулч-
чулаах тренер, педагог төрөөбүтэ 70 сылын туолар
үбүлүөйүн зоригин бэлэттиллэр.

Улауугаары гимнази учууталлара, педагогика дүүдэлээн баран, Д. П. Моркин аатынан фондада Дмитрий Петрович 70 жылдаах үбүлүүнүн, Ого саас уонна оҕо спордун сыннаан субхэстээн бари биһир күнүбүзү хамнаастытын угартга бэлдэрииниһиһит. Чураачы улаууһун олхоттохторун, биһир бэлдээхтөө.

Эбэрдэлибит!

X X X

XXX

XX

Макаровтар, Поповтар дүнд кэргэттэрэ.

БИЛДЭРИНЭЛЭР

Фил.фил. административията.

Түүнээс баянынатыгтар Бидыадыамада 6 сүөлү сарайга хоно сыйдыаллар. Көл сүүтүктэх бараа көрөгүтүтүр. Кыралар, буорайбыттар.

XXX

Ким көрбүт. билэр 21-854 тел. билэрбүт.
көрдөбүт.

ПЕСТЕРЕВА Александра Николаевна

Балта, быраата, сизини.

—Баттүгэр Акулинаба, бииргэ төрөөбүтүгэр, сиэнииргит, Илаловтарга, Поповтар, Истеревтарга Чурапчыттан М. И. Максимов, А. Н. Посельский, А. И. Егорова, М. М. Граничева, Т. И. Чепалова, Артемьевтар дыа кэ гэттар.

СТЕПАНОВА Мария Михайловна

Кэргэнэ, кымһа, күтүөтэ, еиэннэрэ, аймах-
тара Гулустар, Сивустар.

СИБИЦЕВА Ендоким Михайловна

—Үүнийгмүсгэр, Сүүлэг орто оскуулатын үгүйсгэ-
талыггэр Пермякова Евдокья Нинокевныггэр,
дэвсгэргэр XI кылаас үөрэнгээччиггэр Пермяков
Кешагэр XI кылаас үөрэнгээччилгэр уонга иш-
гэр төрөнгүүтгэр.

СИВЦЕВ Дмитрий Иванович

—Кыдыыгар, 1998 с. улуустаагы тиксиргич
выпусккычатыгар Сивцева Манана, кэргэннэр
Тансия Георгиевнага, шйэтнэр уонна улаат-
тыгар кылаас сэдэйлээччигэ Наумова М.С.
бэйиэгэ үөдэммит олохтору тирэһүүттэргэ

(Бүтүүтэ, Номин 3 стр, кар).

Айшагазиев Э.ОДИНОВ

Менделеевский.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла

Учредители (соучредители) газеты—Редакция, Администрация улуса, Национальная издательско-полиграфическая компания «Сахаполиграфиздат»

Автор сургуур эгэлдээ